

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy
na rokovanie HSR SR dňa 11. 12. 2023

Stanovisko APZD k predčasným dôchodkom

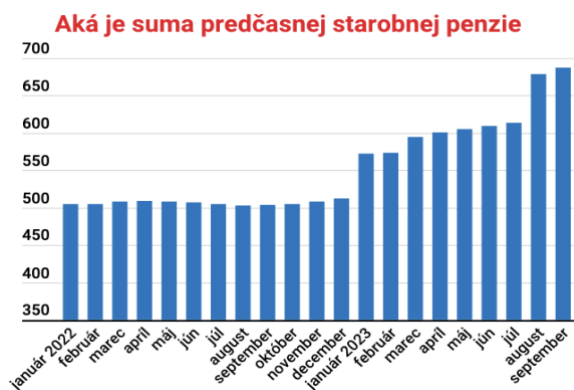
Údaje Sociálnej poisťovne o predčasných dôchodkoch:

- za posledné roky bol priemerný počet žiadostí o predčasný dôchodok približne 14 500 ročne,
- v tomto roku ich len do októbra bolo už 20 000 a do konca roka ich počet narastie až na 25 000.

Tento rok z trhu práce odíde o 10 000 skúsených pracovníkov viac ako kedykoľvek predtým. A nevieme ich nahradiť. Podobný scenár očakávame aj budúci rok.

Dôvodom nárastu je **nový typ predčasného dôchodku – po odpracovaní 40 rokov:**

- doteraz ho získalo 6 228 zamestnancov – tí by za normálny okolností ešte pracovali,
- predčasný dôchodok sa stal pre valorizácie výhodný,
- **priemerná suma pred. dôchodku vzrástla za posledný rok o 34 % – z 512 eur na 687 eur,**
- a v januári 2024 sa budú valorizovať znova o 3,6 %,
- dôchodky udelené v 2024 budú valorizované o 14,5 %.



Postoj APZD:

- rešpektujeme nárok našich zamestnancov na predčasný dôchodok a potrebu zvyšovať dôchodky,
- aj si uvedomujeme, že razantný nárast záujmu o odchod spôsobila súhra viacerých faktorov,
- **ide o nepredvídanú stratu 10 000 pracovníkov len tento rok**, asi polovica je v priemysle,
- strácame skúsených pracovníkov, ktorých na trhu práce nevieme nahradiť,
- na predčasný dôchodok nám zrazu odchádzajú aj výrazne mladšie ročníky (od 57 rokov) a osoby, ktoré by ešte o predčasnom dôchodku neuvažovali, no pritiahla ich výhodnosť.

3 návrhy riešenia:

1. zrušiť odchod do predčasného dôchodku po 40 odpracovaných rokoch, alebo

Leg. znenie: v § 67 ods. 1 písm. b) sa na konci vypúšťajú slová „alebo získal najmenej 40 odpracovaných rokov“.

2. zvýšiť sumu, ktorú môže predčasný dôchodca zarábať z 2 400 eur ročne na sumu priemernej mzdy v hospodárstve mesačne (2 roky spätne) a možnosť pracovať aj na pracovnú zmluvu, alebo

Leg. znenie: v § 67 ods. 8 sa slová „2 400“ nahrádzajú slovami „priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom bola suma vyplatená“.

3. znížiť finančnú atraktívnosť predčasných dôchodkov po odpracovaných 40 rokoch výraznejším krátením výšky dôchodku – namiesto krátenia o 0,3% za každý mesiac skoršieho odchodu to bude 0,8%.

Leg. znenie: v § 68 ods. 1 písm. b) sa slová „0,3 %“ nahrádzajú slovami „0,8 %“.

	Výška mesačného príjmu bez uplatnenia odpočítateľnej odvodovej položky				
	Dnes 200 eur	750 eur	1 100 eur	1 304 eur (priemerná mzda 2022)	1 500 eur
Odvod zamestnanca (4%)	8 eur	30 eur	44 eur	52,16 eur	60 eur
Odvod zamestnávateľa (19,8%)	39,6 eur	148,5 eur	217,8 eur	258,19 eur	297 eur
Daň zamestnanca (19%)	28,96 eur	108,59 eur	159,26 eur	188,79 eur	217,17 eur
Odvody a dane spolu zamestnanec a	76,56 eur	287,09 eur	421,06 eur	499,15 eur	574,17 eur
Čistá mzda	163,04 eur	611,415 eur	896,74 eur	1 063,05 eur	1 222,83 eur

Benefit zo zvýšenia výšky príjmu až na priemernú mzdu získajú všetky strany:

- štátu sa na daniach a odvodoch vráti až 62 % z vyplateného predčasného dôchodku (priemerného), dnes je to sotva 11 %,
- tieto odvody opäť zvýšia dôchodcovi výšku jeho príjmu v budúcnosti,
- firmy nebudú čeliť tak masívnemu odchodu pracovníkov.

Doplňujúce dáta o predčasných dôchodkoch

Nárok na predčasný dôchodok vzniká, ak osoba:

- bola dôchodkovo poistená najmenej 15 rokov,
- chýbajú ju jej najviac 2 roky do riadneho dôchodku alebo odpracovala najmenej 40 rokov a
- suma dôchodku je vyššia ako 1,6-násobku životného minima

Dôchodkový vek:

- je stanovený na 64 rokov zákonom, nie Ústavou,
- vek sa u matky znižuje za každé dieťa o 6 mesiacov, najviac o 18 mesiacov.

Práca predčasných dôchodcov:

- môžu zarobiť max 2 400 eur v kalendárnom roku (200 eur mesačne) inak o dôchodok prídu,
- môžu pracovať iba na dohodu,
- môžu si uplatniť odvodovú úľavu 200 mesačne, z ktorej neplatia odvody, ale dane musia.

Výška predčasného dôchodku je suma riadneho dôchodku znížená:

- o 0,5 % za každý mesiac, ktorý chýba do dovŕšenia dôchodkového veku, ak nemá odpracovaných 40 rokov,
- o 0,3 % za každý mesiac, ktorý chýba do dovŕšenia dôchodkového veku, ak už odpracoval 40 rokov.

Ďalej:

- na uznanie nároku na predčasný dôchodok nehrá rolu, akým spôsobom zamestnanec skončil svoj pracovný pomer (pozn. aj toto môže byť kameň úrazu, ak by sa nárok na predčasný podmienil výpoveďou zo strany zamestnávateľa, o niečo by sa obmedzili špekulácie),
- zamestnanec má aj v tomto prípade nárok na odchodné (a to aj v prípadoch, ak skončí z vlastnej vôle).

Téma predčasných dôchodkov je len časť problematiky nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily, ktorej komplexnejších riešení sú napríklad:

- migračná politika,
- demografický vývoj,
- vzdelávací systém,
- digitálna transformácia s inovatívnymi prvkami.